

- [2] Bolonska deklaratsiia. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: https://euroosvita.net/prog/data/attach/1038/BOLOGNA_DECLARATION.pdf (data zvernennia: 01.09.2023)
- [3] Verbytska S. V. (2009). Mizhnarodna studentska akademichna mobilnist: etapy rozvytku ta subiekty orhanizatsii. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu. Vypusk 45.S.20-26.
- [4] Karpenko M. M. Priorytety rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini v rusli zahalnoievropeiskykh tendentsii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.niurr.gov.ua> (data zvernennia: 03.09.2023).
- [5] Ofitsiyni sait DAAD [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: www.daad.de. (data zvernennia: 03.09.2023).
- [6] Sliusarenko O. M. (2015). Rozvytok naivyshchoho universytetskoho potentsialu v umovakh hlobalizatsii: monohrafiia. Kyiv : Priorytety. 384 s.
- [7] Skyba T. Yu. (2013) Analiz stanu i tendentsii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini. Naukovi pratsi. Derzhavne upravlinnia. Vyp. 202. T. 214. S. 136–140
- [8] Sushyk, O., Sushyk, I. (2019). Akademichna mobilnist ukrainskykh studentiv v istorychnii retrospektyvi: vytoky, napriamy, motyvy. Osvitohiia, (8), s.8–18.
- [9] Fedorova I. I. Akademichna mobilnist ukrainskykh studentiv suchasnoho osvitnoho prostoru [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://osvita.ua/abroad/higher_school/39508/
- [10] Altbach, Ph. G. (2002). Knowledge and education as an international commodity: the collapse of the idea of the common good. International Higher Education, 28, 2-5.
- [11] Altbach, Ph. G., Knight, J. (2007). The internationalization of Higher Education; motivation and realities. Journal of Studies in International Education, 11.
- [12] Baron, B. (1993). The Politics of Academic Mobility in Western Europe. Higher Education Policy, 6(3), 50-54.
- [13] Bradbury, S. (2004). Libanius' Letters as Evidence for Travel and Epistolary Networks among Greek Elites in the Fourth Century. Travel, Communication and Geography in Late Antiquity: Sacred and Profane / Eds. L. Ellis, F.L. Kidner. Aldershot / Burlington, P. 73-80.
- [14] Lisbon European Council (2000) [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm
- [15] Teichler, U. (2009). Internationalisation of Higher Education: European Experiences. Asia Pacific Education Review, 10, 93-106
- [16] Chitoran, D. (1988). Student mobility in the Europe region: a statistical evaluation / D. Chitoran, V. Nicolae. Higher education in Europe, 8, 3, p. 51.
- [17] Kerr, C. (1994). Higher education cannot escape history: issues for the twenty first century. Suny Series Frontiers in Education. Albany: State University of New York Press. – 248 p.
- [18] Powell, J.J.W. (2010). Comparing Transfers of Skill Formation Institutions in Germany, Great Britain and the United States. Presentation at the INVEST Workshop. Institutional Change at the Nexus of Vocational and Higher Education. Berlin: WZB, 16.
- [19] Waters, J. L. (2007). Roundabout routes and sanctuary schools: The role of situated educational practices and habitus in the creation of transnational professionals, Global Networks, 7 (4), 477–497.

УДК 374.14/268(14.4)

DOI: 10.31652/2412-1142-2023-70-240-252

Опушко Надія Романівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0002-3013-2675
hmarka52@gmail.com

ПРАКТИКО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

Анотація. Сучасний етап розвитку вищої професійної освіти прогнозує зміну результативно-цільової основи навчання (знання, вміння, навички) на компетентнісну модель підготовки. Вимогами до засвоєння освітньої програми є загальні та фахові компетентності, які необхідні для присвоєння випускнику відповідної кваліфікації. Впровадження компетентнісного підходу у

вітчизняну систему освіти вимагає кардинальних змін усіх її компонентів, включно з формуванням змісту, методів і технологій навчання.

Активне впровадження практико орієнтованих технологій навчання як важливого компоненту дуальної форми здобуття освіти вважаємо своєчасним, адже це дозволить підготувати фахівця спрямованого на оперативне виконання професійних завдань.

У статті здійснено аналіз змісту, мети, технологій і умов реалізації практико орієнтованого навчання в дуальних університетах Німеччини й Австрії. Висвітлено результати опитувань студентів і роботодавців стосовно ефективності реалізації практико орієнтованого навчання в дуальних університетах. Установлено, що обов'язковими умовами реалізації практико орієнтованого навчання є: застосування реальних практичних завдань в освітній діяльності; моделювання практичної ситуації має проходити в груповій формі навчання; використання міжпредметних зв'язків. Констатовано, що виконання всіх цих вимог сприятиме створенню в освітньому процесі практико орієнтованого середовища, що реалізує навчальні і професійно-орієнтовані функції.

Ключові слова: практико орієнтоване навчання, технологія навчання, професійна освіта, дуальна освіта, форма освіти, університет, підготовка фахівців.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. У зв'язку з реформаційними змінами у вітчизняній освітній системі, вектор розвитку вищої освіти нині спрямований на передачу студентам знань, завдяки яким вони можуть реалізуватися в різних напрямках професійної діяльності: наука, бізнес, виробництво. Однією з провідних цілей навчання є підготовка кваліфікованих фахівців з усіх напрямів суспільної діяльності відповідно до потреб суспільства і держави, а також задоволення особистих потреб людини тощо. Однак на практиці ситуація дещо інша. Не всі заклади вищої освіти (ЗВО) мають постійні місця практики відповідно до свого профілю, в результаті чого в Україні спостерігається нестача кваліфікованих практико орієнтованих фахівців, які здатні успішно розробляти та впроваджувати інноваційні технології, реалізовувати бізнес-проекти тощо. Термін адаптації молодого фахівця на виробництві досить великий, а роботодавець витрачає значні кошти на післядипломну освіту молодого працівника. Це є причиною наростаючого протиріччя між системою вищої професійної освіти і сучасним бізнесом та виробництвом. У цій ситуації ЗВО необхідно змінювати технологію навчання і переходити від технології передачі знань до технології навчання з набуттям практичного досвіду. Нову технологію необхідно розробляти на основі практико орієнтованого навчання, що має сприяти підвищенню мотивації студента на оволодіння фаховими компетентностями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Бібліографія окресленої проблеми досить різноманітна, наприклад, загальні питання розвитку національної системи професійної освіти досліджували: В. Андрущенко, А. Вихрущ, Р. Гуревич, В. Кремень, В. Лугвий, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, В. Радкевич, С. Сисоева та ін.; проблемою практико-орієнтованої підготовки фахівця та її складових займалися такі вітчизняні науковці: О. Антонова, О. Дубасенюк, Н. Житник, І. Зязюн, Н. Матюшенко, І. Пальшкова, Н. Грицай, В. Майковська, Н. Георгян, Т. Хорольська. У працях зазначених науковців наголошується на важливості активного впровадження практико орієнтованої технології навчання в підготовку майбутніх фахівців, особливо в галузі вищої освіти, з метою подолання розриву між теорією і реальною практикою.

Незважаючи на досить детальне обґрунтування даної проблеми у вітчизняній науці, спостерігається недостатнє вивчення питання практико орієнтованого навчання як елементу дуальної освіти, що є інновацією для сучасної вітчизняної системи вищої освіти.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У вітчизняній науковій думці домінує декілька напрямів у трактуванні змісту поняття «практико орієнтоване навчання». Зокрема, можна виокремити такі підходи:

- перший пов'язує практико орієнтоване навчання з формуванням досвіду практичної діяльності студентів під час їхнього занурення в середовище, близьке до професійного, в процесі навчальних, практичних занять;

- другий підхід передбачає використання професійно-орієнтованих технологій навчання і методик моделювання фрагментів професійної діяльності;

- третій підхід – практико орієнтоване навчання спрямоване на набуття досвіду практичної діяльності з метою розв'язання навчальних завдань. У такому випадку мотивація до вивчення теоретичного матеріалу йде від потреб вирішення практичних проблем [1, с.10].

Сучасні науковці по-різному трактують поняття «практико орієнтованого навчання», але більшість із них погоджуються з тим, що це такий вид навчання, метою якого є формування в здобувачів тих умінь і навичок практичної роботи, які є затребуваними в різноманітних сферах соціальної та професійної практики, а також формування розуміння того, де, як і для чого одержані вміння вживаються на практиці [7, с.9].

Науковцями М. Кадемією, В. Кобисею та А. Кобисею встановлено, що для реалізації практико орієнтованого навчання необхідно враховувати такі умови:

- реальні практичні завдання, складність яких відповідає віку здобувачів;
- моделювання професійної діяльності через індивідуальну роботу, роботу в малих і великих групах;
- інтеграція знань навчальних дисциплін і практики [6, с.103].

О. Пометун виокремлює низку технологій, які можна віднести до практико орієнтованих:

- технологія критичного мислення;
- інтерактивні технології навчання;
- проектні та дослідні технології;
- технологія проблемного навчання;
- інформаційно-комунікаційні технології тощо [8, с.25].

Елементи цих технологій, прийоми і методи навчання, сприяють формуванню практичних знань і вмінь. Створення на їх основі освітнього середовища дає можливість побудови цілісного освітнього процесу, створює умови для цілеспрямованого формування конкурентоспроможної особистості, сприяє професійному самовизначенню молоді.

Під час переходу до практико орієнтованого навчання освітні заклади стикаються з тим, що спостерігається відсутність затверджених загальноприйнятих методик, за якими варто було б розробляти відповідні навчальні форми.

З урахуванням зазначених підходів, спираючись на аналіз наукових праць вітчизняних науковців (І.Стражнікова, О.Синікова, О.Чепок, В.Майковська, В.Радкевич та ін.), у нашому дослідженні будемо вважати, що практико орієнтоване навчання – це педагогічний процес, метою якого є розв'язання освітніх завдань через набуття практичного досвіду, шляхом моделювання професійної діяльності.

Наше дослідження ґрунтується на основі досвіду реалізації практико орієнтованого навчання в університетах Німеччини й Австрії як важливої складової підготовки практично спрямованих фахівців. Заклади вищої освіти зазначених країн обрані з урахуванням низки чинників: економічний розвиток, рівень працевлаштування випускників за здобутою спеціальністю по закінченні університету, рівень розвитку дуальної системи освіти. Розвиток професійної освіти в цих країнах історично обумовлювався потребою суспільства в підготовленому до соціального та професійного життя підростаючого покоління. Зауважимо, що так як Німеччина й Австрія – федеративні держави й освіта знаходиться в компетенції земель і координується в межах Постійних конференцій міністрів освіти і культури.

Варто зазначити, що система професійної освіти цих німецькомовних держав має практико орієнтований характер і охоплює другий щабель системи освіти молоді (Sekundarstufe II) відповідає віковому діапазону 15-19 років, тобто з 10 по 13 класи навчання. Згідно з німецьким Положенням про обов'язкове професійне навчання (Berufsschulpflicht) здобувач, який закінчив перший шкільний рівень (реальну або основну школи Sekundarschule I) і не досяг повноліття (18 років) зобов'язаний одержати професійну підготовку або продовжити навчання в інших закладах освіти (другий рівень навчання, наприклад, гімназія) [10, с.12].

Підготовка кваліфікованих фахівців із застосуванням практико орієнтованих технологій навчання здійснюється на другому рівні (Sekundarbereich II) в професійних закладах освіти на базі підприємств (Berfsschule und Betrieb), в професійних ліцеях (Berufsfachschule), спеціалізованих гімназіях (Fachoberschule), професійних академіях (Berufsakademi) та університетах. Фахова підготовка здійснюється за дуальною формою навчання, тобто реалізується підприємством і освітнім закладом одночасно. Умовою для професійного навчання є або свідоцтво про закінчення основної школи (Hauptschule), або свідоцтво про неповну середню освіту (Realschule). Після закінчення навчання випускник одержує професійну кваліфікацію. В професійній ліцеї здобувач вступає на умовах, аналогічних дуальній системі професійної підготовки. Після успішного завершення повного курсу навчання випускник професійного ліцею одержує свідоцтво про середню освіту (Fachhochschulreife). Для зарахування в спеціалізовану гімназію необхідно мати свідоцтво про неповну середню освіту. В цьому закладі освіти студент здобуває загальні, спеціально-теоретичні та спеціально-практичні знання і навички. Після одержання свідоцтва про середню освіту в професійному ліцеї або спеціалізованій гімназії він може продовжити навчання в інституті чи університеті за відповідним профілем за дуальною формою навчання [10, с.14].

3. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі наукового пошуку були використані різні методи дослідження: аналіз педагогічної та довідникової літератури, нормативних документів впровадження практико орієнтованого навчання в підготовку фахівців у ЗВО; порівняння в часі та територіально-просторове порівняння з метою співставлення спільних та відмінних ознак реалізації практико орієнтованої технології у вітчизняних та закордонних навчальних закладах; експертна оцінка з організації практико орієнтованого навчання для розкриття внутрішніх взаємозв'язків і закономірностей його розвитку.

4. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Грунтуючись на аналізі вітчизняних досліджень [1; 2; 3; 4 та ін.] та на результатах вивчення закордонного досвіду реалізації дуальної освіти, вважаємо, що для організації в ЗВО практико орієнтованого освітнього середовища необхідно виконати певні вимоги, а саме: функціонування закладу освіти як освітньо-наукового комплексу, орієнтація на практичне застосування та попит на універсальні освітні дії. Нині питання застосування практико орієнтованих технологій навчання є досить важливим для повоєнної відбудови та подальшого розвитку економіки. Вони не є абсолютно новими для педагогічної практики, але саме на них робиться акцент в усіх освітніх програмах бакалавра та магістра.

Дуальна система професійного навчання в Австрії, а особливо в Німеччині – це дещо особливе порівняно з іншими державами. Приблизно половина молодих людей після школи набувають в межах дуальної системи одну з понад 300 офіційно визнаних державою професій. Навчання відрізняється від традиційного. Практичне навчання на виробництві складає не менше 60% часу. Практична підготовка доповнюється міжвиробничими та іншими практико орієнтованими освітніми курсами.

Професійне навчання фінансується спільно підприємством, що виступає соціальним партнером та державою, яка бере на себе витрати на навчання в закладі освіти. Здобувачам під час практичного навчання виплачується грошова винагорода. Таке поєднання теорії і практики гарантує високу кваліфікацію фахівців. У професійній підготовці молоді Німеччини й Австрії беруть участь близько 500 тис. підприємств, система державної служби і представники вільних професій (наприклад, медична сестра, ІТ-фахівець). Понад 80% робочих місць для практичного навчання надають малі та середні підприємства. Участь в підготовці фахівців позитивно впливає на репутацію підприємства і його імідж як роботодавця на ринку праці. При цьому за ним залишається право вибору, він самостійно

приймає рішення організувати у себе навчання чи ні. Для дрібних підприємств, які бажають здійснювати навчання, але не мають можливості обладнати власні майстерні, торгово-промислові палати створюють міжвиробничі освітні центри [15].

Дуальне навчання – це гарна можливість рано набути самостійності і швидко адаптуватися до дорослого життя. Воно дозволяє молоді не лише навчитися виконувати конкретні професійні обов'язки, а й розвиває навички роботи в команді, формує соціальну компетентність і відповідальність. Освітній процес (Ausbildung) на підприємствах, які беруть участь у дуальній підготовці фахівців, регулюється Федерацією роботодавців, в основі чого лежить Договір про освітньо-професійні відносини (Ausbildungsvertrag), змістовно визначається освітнім стандартом професійної освіти (Ausbildungsordnung), контролюється за посередництва торгово-промислових палат, ремісничих і професійних палат тощо, фінансується підприємством (Ausbildungsbetrieb). Освітня складова навчального процесу регулюється на рівні німецьких та австрійських федеральних земель. Наприклад, у німецькій дуальній освіті в основі лежить Положення про обов'язкове професійне навчання (Berufsschulpflicht), змістове регулювання визначається навчальним (рамковим) планом (Rahmenlehrplan). Студент укладає договір з освітньо-виробничим підприємством про освітньо-професійні відносини (Ausbildungsvertrag). Якщо особа не досягла 18 років, то договір підписують також його батьки або законні представники. Складовою частиною договору є професійно-освітній стандарт і освітньо-виробничий план, які визначають зміст, структуру і графік професійної підготовки. Тривалість щоденної професійної підготовки студента визначається такими документами: положенням, що регулює робочий час, Законом про охорону праці неповнолітніх, колективним договором і тарифним узгодженням [11].

Законом про професійну освіту (Berufsbildungsgesetz) Німеччини, ухваленому 1969 р. і оновленому 2005 р., визначаються вимоги, що висуваються до професії. В цьому документі описуються знання, вміння та навички кваліфікованої професійної діяльності, виходячи із запитів ринку праці. Процес навчання за дуальною формою здобуття професійної освіти регламентується освітнім стандартом професійної освіти (Ausbildungsordnung), навчальним планом до освітнього стандарту (Ausbildungsordnung) і навчальним планом (Rahmenlehrplan) для професійної школи (Berufsschule) [11].

Освітні стандарти професійної освіти (Ausbildungsrahmenplan) визначають основи професійної підготовки, а саме:

- змістові аспекти професії;
- тривалість навчання: не більше трьох років і не менше двох років;
- основні знання, уміння та навички, компетенції в загальноприйнятій формі;
- рекомендований навчальний план професійної підготовки;
- вимоги до проміжної атестації.

Навчальний план освітнього стандарту (Ausbildungsrahmenplan) узгоджується з відповідним навчальним планом професійної підготовки [12].

Інформація на сайті Союзу німецьких торгово-промислових палат (DİHK) www.dihk.de дає змогу суб'єктам освітнього процесу орієнтуватися в професіях, визнаних державою, а також у вимогах до атестації кваліфікованих фахівців. Уся інформація представлена у відкритому доступі та постійно оновлюється [13].

Торгово-промислові палати під час проведення контролю за якістю надання освітніх послуг за дуальною формою навчання виконують такі завдання:

- укладення, зміна, розірвання договору з навчально-виробничим підприємством;
- здійснення проміжної та підсумкової атестації студентів;
- проведення атестації закладу освіти та педагогічного персоналу;
- консультування підприємств і студентів;
- контроль освітнього процесу закладів освіти;
- сприяння перебуванню студентів за кордоном і контроль за їхньою практикою [13].

Навчання здійснюється здебільшого на основі конкретної професійної діяльності і побудовано на різноманітних мисленневих операціях з аналізу дій, виконаних особисто здобувачем, тобто воно ґрунтується на рефлексії досконалої дії (плану дії, процесу, результатів).

Практико орієнтоване навчання за дуальною формою в університетах Німеччини й Австрії нерозривно пов'язане з академічною мобільністю студентів. Наприклад, згідно з оновленим у 2005 р. Законом про професійну освіту Німеччини студенти можуть не більше 9 місяців навчатися за кордоном. При цьому період навчання за кордоном зараховується як частина професійного навчання за відповідною спеціальністю. Необхідність професійного досвіду, набутого здобувачем в ході академічної мобільності, дедалі частіше розглядають як одну з головних професійних кваліфікаційних вимог. Для розвитку студентської мобільності та набуття міжнародного професійного досвіду розроблено європейську освітню програму «Leonardo da Vinci», що фінансується Європейським Союзом і проводиться в рамках «Програми навчання впродовж життя». Програма підтримує і розвиває освітню політику в професійній освіті країн-учасниць, сприяючи набуттю громадянами ЄС міжнародних компетенцій, а також сприяє впровадженню інновацій у систему професійної освіти в країнах ЄС. Цільовою групою цієї програми є заклади освіти, фірми, підприємства, соціальні партнери, професійні об'єднання та торгово-промислові палати. Зміст програми передбачає організоване перебування за кордоном у рамках ЄС будь-якої цільової групи здобувачів, а також викладачів системи професійної освіти. Академічна мобільність може бути реалізована під час виробничої практики, на етапі виробничого навчання або під час підвищення кваліфікації. Ці проєкти в рамках програми можуть ініціюватися закладом професійної або післядипломної освіти (наприклад, підприємством, торгово-промисловою палатою, професійним закладом освіти) [14].

Європейська система освіти орієнтована на практику, що є важливим елементом дуальної освіти. Поєднання теоретичного та практичного навчання в університетах Німеччини й Австрії поєднується з різними варіантами. Наприклад, аналіз освітніх програм (ОП) освітнього рівня бакалавр університету «Нордакадемія» (федеральна земля Мекленбург Передня Померанія, Німеччина) спеціальності «Менеджмент» в межах одного модуля в 2020-2021 н.р. мав таку кількість практичної підготовки: з 1 по 3 курси – 6 залікових одиниць кожного року; 4 курс – 3 залікові одиниці виробничої практики та 6 залікових одиниць переддипломної практики. Разом, за чотири роки проведено 972 години практичного навчання (27 залікових одиниць), тоді як у навчальному плані 2014-2015 рр. 828 годин (23 залікові одиниці) [16].

На актуальність впровадження та реалізації практико орієнтованих технологій в заклади освіти Німеччини й Австрії свідчить також аналіз результатів роботи акредитаційних комісій ОП бакалаврату та магістратури в університетах указаних країн. Констатуємо, що комісії звертають особливу увагу на реалізацію практико орієнтованого підходу до підготовки студентів як стратегії розвитку. Крім того, увага експертних комісій зосереджується також на думках роботодавців під час оцінювання випускників. Тобто, в процесі акредитації та реакредитації оцінювалась не лише готовність випускників до професійної діяльності, а й самі освітні програми, а саме, наскільки їх зміст реалізує підготовку студентів до різних видів діяльності, передбачених у Федеральних державних освітніх стандартах вищої освіти.

Варто зауважити, що всі навчальні плани узгоджені з роботодавцями, які працюють у профільних організаціях і мають можливість приймати студентів на практику та працевлаштовувати їх після закінчення навчання. Відповідно до вимог університету, 50% членів екзаменаційних комісій також мають складати роботодавці, що, у свою чергу, дає змогу визначити якісний рівень підготовки випускників до практичної діяльності [15].

Разом з тим, збільшення кількості годин, які студенти проводять в організаціях або на підприємствах створює необхідність переглянути підходи до практичного навчання всередині університету. По-перше, виникають труднощі у створенні процедури контролю за

роботою студентів на підприємстві, адже викладач, відповідальний за проведення практики на підприємстві, не в змозі постійно контролювати всіх студентів на робочих місцях, а можливість перекласти контролюючу функцію на співробітників підприємств спричинить перерозподіл навантаження викладача всередині університету (тобто його зниження), і необхідність оплати праці додатковому співробітнику підприємства за його рахунок.

Другою проблемою є те, що студент прикріплюється до певного підприємства для одержання практичного досвіду, разом з усією своєю групою, але після закінчення навчання може виникнути проблема з працевлаштуванням випускника на даному підприємстві, оскільки жодне підприємство не в змозі щорічно приймати на роботу велику кількість нових фахівців, навіть із досвідом роботи на цьому підприємстві. Тобто університету доводиться систематично змінювати базові підприємства для проходження студентами практичного навчання, що спричинює великий обсяг роботи університету з новими підприємствами та додаткові витрати.

Третьою проблемою є оплата праці студентів за рахунок коштів підприємства. Якщо студент проводить на підприємстві близько 1000 годин у процесі навчання, він, природно, набуває хорошого досвіду і кваліфіковано виконує професійні завдання. Логічним є встановлення їм певної мінімальної плати за рахунок підприємства. Тому для кожного студента розробляється тарифна сітка.

Незважаючи на окреслені труднощі, аналіз опитування німецьких та австрійських роботодавців засвідчив позитивні відгуки, щодо впровадження практико орієнтованого підходу. Вони зазначають, що студенти підготовлені до аналітичної, діяльності, комунікабельні, не конфліктні, готові працювати в команді, прагнуть до саморозвитку та підвищення кваліфікації. З огляду, на це схарактеризуємо практико орієнтоване навчання як важливий елемент дуальної освіти.

Мета практико орієнтованого навчання – допомогти студенту опанувати і застосувати одержані теоретичні знання, навчитись самостійно вирішувати проблеми, адаптуватись в сучасних умовах. Абсолютним пріоритетом користується саме та діяльність, яка організована і здійснюється з метою одержати конкретний результат. Отже, зменшується розрив між теорією і практикою, підвищується мотивація одержання знань і набуття практичного досвіду роботи і подальшого працевлаштування, впроваджуються в освітній процес нові технології навчання, забезпечується професійна підготовка студентів на належному рівні.

Практико орієнтоване навчання сприяє формуванню таких якостей у студентів: професійна та комунікативна компетентність, позитивне ставлення до своєї майбутньої професії, творчий, неординарний підхід до розв'язання професійних завдань, активна життєва позиція. Сформовані якості в стінах освітнього закладу не лише можуть допомогти адаптуватися до професії, а й вільно знаходитись в трудовому колективі, відчуваючи свою значущість і компетентність.

Під час проведення теоретичних занять студент дізнається про достатню кількість нюансів своєї майбутньої професії і водночас актуалізує значення обраного фаху. Практико орієнтовані заняття досягають таких результатів:

1. Формують універсальні професійно важливі якості і вміння; рефлексивні, дослідницькі, комунікативні, презентаційні, вміння і навички роботи в співробітництві.
2. Підвищують навчальну мотивацію та успішність.
3. Формують практичні знання, вміння і навички, необхідні в реальному професійному середовищі [11].

Отже, варто зазначити, що з метою задоволення потреб суспільства в компетентних фахівцях необхідно побудувати процес навчання так, щоб всі студенти одержали ті знання, які їм дійсно будуть необхідні в реальному професійному житті. Важливо акцентувати увагу на тому, що не дивлячись на наявні недоліки традиційної форми навчання, одержання глибоких теоретичних знань також важливо. Головне не застосовувати ту чи іншу форму

занять постійно. Варто пам'ятати про розумне поєднання різних форм, методів, технологій навчання, і лише в такому випадку реалізація практико орієнтованого навчання дасть позитивний результат.

Уважаємо, що практико орієнтоване навчання містить три складові: свободу, самостійність, співробітництво. Визначаємо, що головною метою цього педагогічного підходу є підготовка зацікавлених здобувачів, які володіють глибокими науковими знаннями і вміють вирішувати конкретні практичні завдання, як в реальному житті, так і в умовах своєї професійної діяльності. Розвиток і застосування практико орієнтованих форм і методів навчання можна впроваджувати в рамках дуальної освіти.

Виходячи із зазначеного, встановимо роль викладача в процесі реалізації практико орієнтованого навчання. Вважаємо, що головне завдання викладача в даному випадку, використовуючи педагогічні і методичні прийоми, сформувані в студента не лише предметні знання, які використовуються під час вивчення інших дисциплін, а й стати висококваліфікованим фахівцем у вибраній професії. Тому практико орієнтоване навчання тут розуміється як вид навчання, в процесі якого відбувається розвиток і формування професійних компетенцій здобувачів. Також посилюється і якісно змінюється роль роботодавця у процесі підготовки молодого фахівця. Він разом з членами свого колективу бере активну участь у формуванні освітньої програми, а також графіку проведення практичних занять і практик з професійної діяльності. Студенти, які проходять практику на базі соціального партнера без відриву від навчання, забезпеченні всім необхідним. Важливим компонентом такого навчання є наявність підготовлених фахівців, які виступають в якості наставників на підприємстві. Його важливість полягає у тому, що практична підготовка – одне з основних спрямувань професійного становлення майбутніх фахівців, яка організовується з метою закріплення і поглиблення знань, одержаних студентами в процесі навчання, набуття необхідних компетентностей практичної роботи з опанування обраного фаху.

Перспективи розвитку професійної освіти знаходяться в прямій залежності від попиту випускників закладів освіти. Практико орієнтоване навчання в межах дуальної освіти пропонує поєднання теоретичної і практичної підготовки, за якої в закладі освіти студент має оволодіти основами професійної діяльності, а практична частина проходить безпосередньо на робочих місцях. Відповідно до нормативно-правових документів в галузі освіти Німеччини й Австрії, практика студентів є складовою частиною освітньої програми. Вона має на меті цілу низку комплексного опанування студентами всіх видів професійної діяльності за фахом, формування загальних і професійних компетенцій, а також набуття необхідних вмінь і досвіду практичної роботи студентами за фахом. Серед видів практики виокремлюють навчальну та виробничу. Дуальна форма навчання передбачає реальне включення соціальних партнерів в розробку нового змісту професійної освіти, заснованого на стандартах і компетенціях, участь у формуванні інноваційної структури закладу освіти, процедурах контролю якості освіти.

У низці дуальних університетів Німеччини (Баден-Вюртемберзький кооперативний державний університет м.Мосбах (Duale Hochschule Baden-Württemberg Mosbach), Університет «Нордакадемія» (Мекленбург Передня Померанія), Університет Дуйсбург-Ессен (Північна Рейн Вестфалія) та ін.) й Австрії (Університет Верхньої Австрії (FH Oberösterreich), Університет Сент-Пельтен (FH St. Pölten) Технічний університет прикладних наук у Відні (FH Technikum Wien) та ін.) активно реалізується практико орієнтоване навчання в підготовці бакалаврів і магістрів. Переважно в першому та другому семестрі навчання студенти в межах практичного етапу підготовки відвідують профільні підприємства/фірми/організації. Спершу вони знайомляться з інструментами професійної діяльності, особливостями виробництва й управлінських процесів, технологіями виготовлення продукції і контролем якості, на цьому початковому етапі практика переважно проходить у формі екскурсій, бесід, в межах яких студенти ставлять питання наставникам на виробництві.

З метою контролю якості по завершенні кожного семестру серед студентів проводиться анкетування про якість освітнього процесу. Зокрема, про якість проведення занять з використанням практико орієнтованих технологій. Здобувачам пропонується анкета, за результатами якої близько половини опитаних зазначають, що такі технології позитивно впливають на їхнє професійне становлення і лише 1% опитаних зазначив, що з певних питань теорія відрізняється від практики і така технологія не допомагає в освітньому процесі. На питання «Чи допомагає такий вид організації освітнього процесу формуванню необхідних навичок і компетенцій?» близько 50% висловились позитивно і 2% негативно. Ті, хто дав негативну відповідь, зазначили, що такі навички можуть сформуватися лише в процесі самостійної професійної діяльності. На питання «Що ви вважаєте найбільш важливим результатом у процесі проведення практико орієнтованих занять?» були викладені такі варіанти відповідей: знайомство з виробничим та управлінським процесом; можливість ставити конкретні питання безпосередньо на виробництві; ознайомлення на підприємстві з роботою персоналу та керівництва; різноманітність освітнього процесу; можливість зарекомендувати себе як потенційного співробітника. На питання «Які варіанти практико орієнтованих занять є найбільш оптимальними?», студенти обрали такі варіанти: проведення лекційних і практичних занять в університеті фахівцями-практиками; розробка проєктів за завданням конкретного підприємства/організації [16].

Реалізація практико орієнтованої форми організації навчання на теоретичному етапі, зокрема на прикладі викладання дисциплін для бакалаврів спеціальності «Бізнес адміністрування» університету «Нордакадемія» (Мекленбург Передня Померанія), відрізняється практико орієнтованою спрямованістю. Метою є не лише висвітлення певного кола теоретичних питань з конкретної дисципліни, а й формування у студентів практичних навичок роботи в галузі управління ресурсами організації, вміннями використовувати одержані знання на практиці. Опанування необхідними вміннями і навичками в процесі навчання дозволяє студенту сформувати необхідні ділові і професійні якості, виробити бажання самовдосконалюватись як особистості й як фахівцеві. Практико орієнтований підхід передбачає використання активних методів навчання, які характеризуються нестандартними формами і методами, що застосовуються в процесі навчання.

Крім того, активні методи навчання розвивають у здобувачів навички самостійної інтелектуальної діяльності, а також орієнтовані на більш широку взаємодію суб'єктів освітнього процесу один з іншим, спонукають до активності в процесі навчання. Найбільш ефективним методом навчання, спрямованим на організацію активної пізнавальної діяльності студентів вважається метод аналізу конкретних ситуацій (кейс-стаді). Технологія аналізу конкретних ситуацій сприяє розвитку аналітичних здібностей під час розв'язання організаційних і нестандартних завдань.

Під час вивчення проблемної ситуації перед здобувачами формулюють завдання щодо визначення суті і специфіки проблеми, свого ставлення до цієї ситуації. Ця технологія стимулює пізнавальну діяльність, посилює прагнення для звернення до наукової літератури, до набуття знань щодо одержання відповідей на поставлені питання. Метою технології кейс-стаді є розвиток аналітичних здібностей в процесі інтерпретації запропонованої інформації, напрацювання самостійності та ініціативності в прийнятті рішень. Така технологія як метод активного навчання необхідна для розв'язання таких педагогічних завдань: розвиток пізнавальних здібностей і пізнавальної мотивації до професійного становлення; розвиток теоретичних і практичних навичок в професійній діяльності; формування необхідного уявлення про майбутню професійну діяльність; формування необхідних професійних умінь і навичок у процесі прийняття управлінських рішень.

Кейс-стаді є аналогом методу ділової гри, однак дещо стисненої в часі. Відповідно, можна стверджувати, що під час використання аналізованої технології модельоване організаційне завдання відображається в формі ділової проблемної ситуації, що, в свою чергу, моделюється у вигляді конкретного набору організаційних параметрів, які наявні в

реальних умовах. Ділова ситуація містить релевантні дані про організацію його внутрішнього і зовнішнього середовища, стратегічних цілях, завданнях тощо.

Загалом, ділова ситуація імітує ідеальне відображення реальної ситуації з її типовими проблемами. Ділова ситуація включає в себе таку інформацію:

- про суб'єкт, який зазвичай запропонований окремою особистістю або групою осіб;
- про навколишнє середовище, конкурентах, споживачах, партнерах з якими взаємодіє суб'єкт;
- про умови зміни ділової ситуації [11].

Є декілька типів конкретних ситуацій (кейсів). За результативністю поділяються на проблемні або проєктні. В перших результат дій спрямований на визначення і формулювання основної проблеми, тут необхідно оцінювати складність її вирішення. Проблема, зазвичай, задається такими способами: в пропонованій ситуації відсутня інформація про необхідні елементи (необхідно змодельювати відсутню інформацію за наявними даними і сформулювати можливу проблему); в пропонованій ситуації наявно виражена проблема. За змістом інформації кейси можуть описувати: реальну ситуацію або штучно змодельовану.

Кейс-стаді формує в здобувачів уміння та навички розв'язання поставлених завдань в групі або індивідуально. Такі здібності є найбільш необхідними для керівника в майбутній реальній професійній діяльності під час вирішення питань в постійно змінному середовищі. Метод кейс-стаді розвиває в студентів такі якості як широта та гнучкість мислення, вчить раціонально використовувати наявну інформацію, самостійно аналізувати й оцінювати пропоновані до вирішення ситуації, критично ставитись до різних точок зору, напрацьовувати власну позицію для пошуку оптимального шляху вирішення поставлених проблем.

Основними перевагами методу є:

- висока приближеність до реальних умов;
- порівняно незначні витрати часу, необхідні для проведення навчання;
- швидкість проведення ігрової ситуації;
- можливість розробляти різні варіанти ділової ситуації, а потім змінювати вихідні умови;
- цільовий характер використання [8, с.56].

Використовуючи проаналізований метод, можливо прослідкувати декілька освітніх цілей: активізувати процес навчання і постійно підвищувати його результативність; формувати вміння і навички аналізу поставлених в ситуації проблем; розробляти комплексні рішення поставлених завдань; навчати методам прийняття управлінських рішень; формувати навички роботи в команді.

Активізувати процес навчання і напрацювати вміння прийняття рішень в найбільш важливих для майбутньої практичної діяльності, під час використання методу конкретних ситуацій допомагає застосування ігрових прийомів, що поєднують в собі орієнтацію на реальну управлінську діяльність з ігровою імітацією ситуації, наближеною до реальної.

Отже, технологія кейс-стаді може використовуватись не лише для навчання, а й для перевірки знань і вмінь студентів. Ця технологія формує в здобувачів уміння аналізувати наявну інформацію, працювати в команді, самостійно приймати рішення, публічно висловлювати і відстоювати їх. Найбільший ефект досягається у випадку, якщо ігрова ситуація безпосередньо моделює реальну ситуацію на базі навчального підприємства/фірми/організації або типові проблеми майбутньої професійної діяльності.

5. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У процесі дослідження нами встановлено, що практико орієнтоване навчання – педагогічний процес, досягнення цілей якого проходить з безпосереднім набуттям досвіду практичної діяльності. Обов'язковими умовами реалізації практико орієнтованого навчання

е: застосування реальних практичних завдань в освітній діяльності; моделювання практичної ситуації має проходити в груповій формі навчання; використання міжпредметних зв'язків. Виконання всіх цих вимог сприятиме створенню в освітньому процесі практико орієнтованого середовища, що реалізує навчальні і професійно орієнтовані функції. Впровадження практико орієнтованого навчання йде за рахунок використання в освітньому процесі відповідних технологій навчання.

Отже, викладений матеріал дозволяє нам виокремити переваги практико орієнтованого навчання як важливого складника дуальної освіти:

1. Практико орієнтована система навчання надає можливість університету та підприємству спільно підготувати кваліфікованих фахівців, поєднуючи теоретичне та практичне навчання.

2. Навчальний план передбачає до 50% аудиторного навантаження.

3. Під час підготовки практичних, лабораторних, курсових і дипломних проєктів здобувачам надається можливість використовувати матеріали і спеціально обладнані лабораторії підприємства.

4. Університет, співпрацюючи в тісному контакті з підприємством, враховує виробничі вимоги, які пред'являються до майбутнього фахівця, що позначається на якості його підготовки.

5. Студенти виконують курсові та дипломні проєкти на актуальні для підприємства теми. Тим самим надають науковий матеріал у вигляді пропозицій для розв'язання завдань підприємства.

6. Посилено контроль (з боку підприємства та університету) за виконанням навчального графіка, що підвищує якість підготовки фахівця.

7. Роботодавець готує кваліфікованих спеціалістів на перспективу, створюючи високу мотивацію здобуття знань, набуття навичок у роботі, оскільки якість підготовки кадрів безпосередньо пов'язана з виконанням службових обов'язків на робочих місцях.

Серед перспектив подальших досліджень бачимо у встановленні та обґрунтуванні тенденцій розвитку дуальної освіти у зарубіжних та вітчизняних закладах вищої освіти, щоб спрогнозувати можливі особливості та напрями розвитку професійної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Антонова О.Є. (2016). Практико-орієнтований підхід у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во Рута. С. 262-285. (с.1-24)
- [2] Стражнікова І.В. (2020). Підготовка фахівців для закладів вищої освіти: практико-орієнтований підхід. http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9708/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20.pdf
- [3] Sinyukova, H., & Cherok, O. (2019). Про сутність і різні форми впровадження практико-орієнтованого навчання під час підготовки майбутніх учителів математики закладів загальної середньої освіти. Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету", (7), 78–86. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.7.8>
- [4] Майковська В. І. (2016). Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації підготовки майбутніх фахівців в Україні. Проблеми інженерно-педагогічної освіти. № 50-51.
- [5] Матюшенко Н. В. (2014). Практико-орієнтована підготовка майбутніх учителів гуманітарного профілю засобами продуктивних технологій. Наука і освіта, №5. С.248-248.
- [6] Кадемія, М., Кобиця, В., & Кобиця, А. (2022). Дуальна освіта та інноваційні технології навчання. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems, (54), 99–104. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-54-99-104>.
- [7] Радкевич В. (2005). Інноваційні процеси у сучасній професійній школі. Проф.-техн. освіта. № 1. С. 9–11.
- [8] Пометун О. І., Пироженко, Л.В. (2004). Інтерактивні технології навчання: Сучасний урок / за ред. О. І. Пометун. Київ : Видавництво. А.С.К.192 с
- [9] Олійник, Н. (2020). Значення практико-орієнтованого підходу в сучасній дидактиці аграрного закладу освіти. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems, 124–131.
- [10] Verse-Herrmann A., Herrmann D., Edler J. (2018). Der grosse Berufswahltest. Stark Verlag GmbH. 222 s.

- [11] Ausbildungsordnungen und wie sie entstehen... (2011). Schriftenreihe des Bundesinstituts für Berufsbildung / redaction: Anna Maria Kuppe, Barbara Lorig, Andreas Stühr ; Bundesinstitut für Berufsbildung. Bonn. Режим доступу: www.bibb.de/veroeffentlichungen/.
- [12] Rahmenlehrplan für den Ausbildungsberuf Fachinformatiker / Fachinformatikerin (Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 25. April 1997). Konferenz der Kultusminister. Berlin, 2013. Режим доступу: <http://www.kmk.org/bildungschule/beruflichebildung/rahmenlehrplaenezuausbildungsberufennachbbighwo/liste.html>.
- [13] Deutscher Industrie- und Handelskammertag / Redaktion: Uta Illguth mediamit GmbH. Berlin, 2013. Режим доступу: www.dihk.de.
- [14] Leonardo Da Vinci in der Bundesrepublik Ergebnisse und Erfahrungen aus dem ersten Jahr. Режим доступу: <https://www.bwp-zeitschrift.de/dienst/publikationen/de/15366>
- [15] Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2014/2015. (2013). Darstellung der Kompetenzen, Strukturen und bildungspolitischen Entwicklungen für den Informationsaustausch in Europa / Bearbeitung: B. Lohmar, T. Eckhardt. Konferenz der Kultusminister. Bonn, 2013. http://www.kmk.org/Fileadmin/doc/Dokumentation/Bildungswesen_pdfs/dossier_de_ebook.pdf.
- [16] Duales Bachelor-Studium. Studium als Erfolgsfaktor. <https://www.nordakademie.de/studium/bachelor-dual>

PRACTICE-ORIENTED LEARNING AS AN IMPORTANT COMPONENT OF THE DUAL FORM OF EDUCATION

Opushko Nadiia Romanivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
doctoral student of the department of pedagogy, professional education and management of educational institutions
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-3013-2675
hmarka52@gmail.com

Abstract. The current stage of development of higher vocational education includes a change in the result-oriented basis of training (knowledge, skills, abilities) to a competence-based model of training. The requirements for the results of mastering an educational programme include general and professional competences that are necessary for awarding a graduate with an appropriate qualification. The introduction of a competency-based approach in the national education system requires fundamental changes in all its components, including the development of content, methods and teaching technologies. We consider the active introduction of practice-oriented learning technologies as an important component of the dual form of education to be timely, since this will allow training a specialist aimed at the prompt performance of professional tasks.

The article analyses the content, purpose, technologies and conditions for the implementation of practice-oriented learning in dual universities in Germany and Austria. The results of surveys of students and employers on the effectiveness of practice-oriented learning in dual universities are presented.

It is established that the prerequisites for the implementation of practice-oriented learning are: the use of real practical tasks in educational activities; modelling of a practical situation should take place in a group form of education; use of interdisciplinary connections. It is stated that the fulfilment of all these requirements will contribute to the creation of a practice-oriented environment in the educational process, which implements educational and professionally oriented functions.

Keywords: practice-oriented learning, teaching technology, vocational education, dual education, form of education, university, training of specialists.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Antonova O.Ye. (2016). Praktyko-orientovanyi pidkhd u formuvanni profesiinoi maisternosti maibutnoho vchytelia. Teorii i praktyka profesiinoi maisternosti v umovakh tsilezhyttievoho navchannia: monohrafiia / za red. O. A. Dubaseniuk. Zhytomyr : Vyd-vo Ruta. S. 262-285. (s.1-24)
- [2] Strazhnikova I.V. (2020). Pidhotovka fakhivtsiv dlia zakladiv vyshchoi osvity: praktyko-orientovanyi pidkhd. http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9708/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20.pdf
- [3] Sinyukova, H., & Chepok, O. (2019). Pro sutnist i rizni formy vprovazhdennia praktyko-orientovanoho navchannia pid chas pidhotovky maibutniikh uchyteliv matematyky zakladiv zahalnoi serednoi osvity. Elektronne naukove fakhove vydannia "Vidkryte osvittie e-seredovyshe suchasnoho universytetu", (7), 78–86. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.7.8>
- [4] Maikovska V. I. (2016). Praktyko-orientovane navchannia yak zasib profesionalizatsii pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv v Ukraini. Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity. # 50-51.

- [5] Matiushenko N. V. (2014). Praktyko-orientovana pidhotovka maibutnikh uchyteliv humanitarnoho profilu zasobamy produktyvnykh tekhnolohii. *Nauka i osvita*, #5. S.248-248.
- [6] Kademiia, M., Kobysia, V., & Kobysia, A. (2022). Dualna osvita ta innovatsiini tekhnolohii navchannia. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, (54), 99–104. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-54-99-104>.
- [7] Radkevych V. (2005). Innovatsiini protsesy u suchasni profesiinii shkoli. *Prof.-tekhn. osvita*. # 1. S. 9–11.
- [8] Pometun O. I., Pyrozhenko, L.V. (2004). *Interaktyvni tekhnolohii navchannia: Suchasnyi urok / za red. O. I. Pometun*. Kyiv : Vydavnytstvo. A.S.K.192 s
- [9] Oliinyk, N. (2020). Znachennia praktyko-orientovanoho pidkhodu v suchasni dydaktytsi ahrarnoho zakladu osvity. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 124–131.
- [10] Verse-Herrmann A., Herrmann D., Edler J. (2018). *Der grosse Berufswahltest*. Stark Verlag GmbH. 222 s.
- [11] *Ausbildungsordnungen und wie sie entstehen...* (2011). Schriftenreihe des Bundesinstituts für Berufsbildung / redaction: Anna Maria Kuppe, Barbara Lorig, Andreas Stühr ; Bundesinstitut für Berufsbildung. Bonn. Rezhym dostupu: www.bibb.de/veroeffentlichungen/.
- [12] Rahmenlehrplan für den Ausbildungsberuf Fachinformatiker / Fachinformatikerin (Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 25. April 1997). Konferenz der Kultusminister. Berlin, 2013. Rezhym dostupu: <http://www.kmk.org/bildungschule/beruflichebildung/rahmenlehrplaenezuausbildungsberufennachbbighwo/liste.html>.
- [13] *Deutscher Industrie- und Handelskammertag / Redaktion: Uta Illguth mediamit GmbH*. Berlin, 2013. Rezhym dostupu: www.dihk.de.
- [14] *Leonardo Da Vinci in der Bundesrepublik Ergebnisse und Erfahrungen aus dem ersten Jahr*. Rezhym dostupu: <https://www.bwp-zeitschrift.de/dienst/publikationen/de/15366>
- [15] *Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2014/2015*. (2013). Darstellung der Kompetenzen, Strukturen und bildungspolitischen Entwicklungen für den Informationsaustausch in Europa / Bearbeitung: B. Lohmar, T. Eckhardt. Konferenz der Kultusminister. Bonn, 2013. http://www.kmk.org/Fileadmin/doc/Dokumentation/Bildungswesen_pdfs/dossier_de_ebook.pdf.
- [16] *Duales Bachelor-Studium. Studium als Erfolgsfaktor*. <https://www.nordakademie.de/studium/bachelor-dual>

УДК 378.147

DOI: 10.31652/2412-1142-2023-70-252-264

Пугач Віталіна Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету,

м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0002-1653-7473

pugach.vitalina@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Інтеграція України в європейський освітній простір передбачає посилення вимоги щодо якості професійної підготовки майбутніх фахівців. Основне завдання – створити всі умови для навчання, особистісно-професійного розвитку студентів, забезпечити ефективне формування їх професійної компетентності не зважаючи на сучасні виклики та небезпеки, з якими зіткнулося суспільство у XXI столітті. Наразі заклади вищої освіти мають дилему: чи здатні вони відійти від традиційного академічного стилю викладання до інновацій, зосередитися не на знаннях, уміннях, а забезпечити процес формування компетентності майбутнього фахівця. Зважаючи на обставини, все більшого поширення набувають цифрові технології, а в наукових публікаціях триває дискусія щодо результативності їх використання в освітньому процесі вищої школи. Інтеграція цифрових технологій у вищу освіту створює нові можливості як для студентів, так і для викладачів, роблячи навчання більш цікавим, динамічним, наочним тощо.

Розглянуто переваги та особливості застосування дистанційних технологій для підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах змішаної форми організації освітнього